

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

203316

ระเบียบวิธีวิจัยและวิธีการทางสถิติในการสร้างเครื่องวัดคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องกับ
สุขภาพในวารสารและวิทยานิพนธ์ทางการแพทย์และสาธารณสุขของไทย
METHODOLOGY AND STATISTICAL METHOD IN THE CONSTRUCTION
OF HEALTH RELATED QUALITY OF LIFE SCALE REPORTED
IN THAI HEALTH JOURNALS AND THESIS

นางสาวกรรณช ฉันทุม

วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

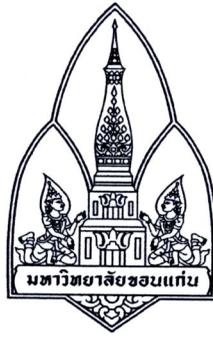
พ.ศ. 2553

600256981

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

203316

ระเบียบวิธีวิจัยและวิธีการทางสถิติในการสร้างเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องกับ
สุขภาพในวารสารและวิทยานิพนธ์ทางการแพทย์และสาธารณสุขของไทย
METHODOLOGY AND STATISTICAL METHOD IN THE CONSTRUCTION
OF HEALTH RELATED QUALITY OF LIFE SCALE REPORTED
IN THAI HEALTH JOURNALS AND THESIS

นางสาวกรรณา จันทุม

วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2553

ระเบียบวิธีวิจัยและวิธีการทางสถิติในการสร้างเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องกับ
สุขภาพในวารสารและวิทยานิพนธ์ทางการแพทย์และสาธารณสุขของไทย

นางสาวกรรณา จันทุม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาชีวสถิติ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2553

**METHODOLOGY AND STATISTICAL METHOD IN THE CONSTRUCTION
OF HEALTH RELATED QUALITY OF LIFE SCALE REPORTED
IN THAI HEALTH JOURNALS AND THESIS**

MISS KARUNA CHUNTUM

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF PUBLIC HEALTH
IN BIostatISTICS
GRADUATE SCHOOL KHON KAEN UNIVERSITY**

2010

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
หลักสูตร
สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาชีวะสัทธิ

ชื่อวิทยานิพนธ์: ระเบียบวิธีวิจัยและวิธีการทางสถิติในการสร้างเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต
ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ในวารสารและวิทยานิพนธ์ทางการแพทย์และสาธารณสุข
ของไทย

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์: นางสาวกรรณา จันทุม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ สุวรรณ อรุณพงศ์ไพศาล ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุฬาลักษณ์ โกมลตรี กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิราพร เขียวอยู่ กรรมการ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์:

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิราพร เขียวอยู่)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ลำปาง แม่นมาตย์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

.....
(รองศาสตราจารย์ พิษณุ อุดมมะเวทิน)
คณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

กรรณา จันทุม. 2553. ระเบียบวิธีวิจัยและวิธีการทางสถิติในการสร้างเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ในวารสารและวิทยานิพนธ์ทางการแพทย์และสาธารณสุขของไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีวสถิติ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิราพร เขียวอยู่

บทคัดย่อ

203316

งานวิจัยนี้ศึกษาระเบียบวิธีวิจัยและสถิติที่ใช้สร้างเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพประเภทสร้างใหม่ จากบทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาทางการแพทย์และสาธารณสุขของไทย ที่เผยแพร่ในช่วงมกราคม 2543 ถึง ธันวาคม 2552 สืบค้นบทความวิจัยจากฐานข้อมูล E-Database และสืบค้นด้วยมือ สืบค้นวิทยานิพนธ์จากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ TDC คำสำคัญในการสืบค้น ได้แก่ “health related quality of life” “illness related quality of life” “disease related quality of life” และ “disorder related quality of life”

ผลการศึกษาพบว่าได้บทความวิจัยและวิทยานิพนธ์เข้าข่าย 3 บทความ และ 10 เรื่องตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาตามมาตรฐานการสร้างสเกลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาจากตำรา งานวิจัย และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ พบ 13 เรื่องรายงานวิธีการนิยามตัวแปรที่จะวัด การรวบรวมคำถาม, การกำหนดรูปแบบสเกล และค่าความเที่ยงของสเกลด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา 12 เรื่อง รายงานการทดสอบสเกลเบื้องต้น 11 เรื่องรายงานการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดย 7/11 เรื่องประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 3/11 เรื่องเสนอค่า CVI, 9 เรื่องรายงานการวิเคราะห์รายการคำถาม โดย 8/9 เรื่องใช้การวิเคราะห์ปัจจัย, 6 เรื่องรายงานการนำไปใช้, 3 เรื่องรายงานการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง สถิติที่ใช้คือสหสัมพันธ์อย่างง่าย และการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน, 2 เรื่อง รายงานการตรวจสอบความตรงตามเกณฑ์สัมพัทธ์ด้วยสหสัมพันธ์อย่างง่าย, ในทุกงานไม่พบการรายงานการประเมินความไว

แม้ขั้นตอนการสร้างสเกลของงานที่ทบทวนจะครบถ้วน แต่วิธีที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนยังต้องปรับปรุง เช่นควรใช้หลายวิธีการร่วมกันในการนิยามตัวแปร และควรประเมินความตรงตามโครงสร้างเสมอ

Karuna Chuntum. 2010. **Methodology and Statistical Method in the Construction of Health Related Quality of Life Scale Reported in Thai Health Journals and Thesis**. Master of Public Health Thesis in Biostatistics, Graduate School, Khon Kaen University.

Thesis Advisor: Asst. Prof.Dr. Jiraporn Khiewyoo

ABSTRACT

203316

This study aimed to examine the methodologies and statistical methods in constructing health-related quality of life scale reported in Thai health journals and theses published during January 2000 - December 2009. Research articles were searched from both E-Database and hand searching. Theses were searched from TDC database. Searching keywords were "health related quality of life" "illness related quality of life" "disease related quality of life" and "disorder related quality of life."

Three research articles and 10 theses were found. Regarding the standard methods in constructing scales developed from suggestions of textbooks in measurement, previous studies and recommendations of the experts, it found that among 13 of study sample, all study reported following 4 issues: 1) the methods used to define the construct or definition of a variable wished to measure, 2) methods in generating potential items, 3) designing the scale and 4) testing the reliability of the scale with Cronbach's alpha coefficient. 12 of 13 studies reported the pre-testing of the scale. 11 of 13 studies reported the methods used to assess the content validity, among them, 7 and 3 studies assessed the content validity by using experts opinions and by method of content validity index (CVI) respectively. 9 of 13 studies reported methods of the item analysis; 8 of 9 studies used an exploratory factor analysis. 6 of 13 studies reported method of how to use the scale constructed. 3 of 13 studies reported the methods in assessing the construct validity of the scale; a simple correlation coefficient and a confirmatory factor analysis were employed. 2 of 13 studies reported criterion-related validity testing by using simple correlation coefficient. There was no reported of an evaluation of sensitivity to change in all study.

203316

Although all studied reviewed reported steps in constructing a scale covered as the standard methods suggested, but the process of each steps need to be revised. Scale developer should use several methods in defining the construct of the variable needed to measure. All study must assess a construct validity of the scale.

งานวิทยานิพนธ์นี้มอบส่วนดีให้บุพการี และคณาจารย์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา และความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิราพร เขียวอยู่ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้โอกาส ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความทุ่มเทเอาใจใส่ในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยดีมา โดยตลอดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์สุวรรณา อรุณพงศ์ไพศาล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุฬาลักษณ์ โกมลตรี รองศาสตราจารย์ ดร. นุจรี ประทีปะวนิช จอห์นส และผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิคม ถนอมเสียง ที่กรุณาตรวจสอบความสมบูรณ์ของเรื่องมีอรวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่ดียิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาชีวสถิติและประชากรศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณเพื่อน ๆ พี่ และเจ้าหน้าที่ในภาควิชาชีวสถิติและประชากรศาสตร์ทุกท่าน ที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่เป็นกำลังใจสำคัญในการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

กรุณา จันทุม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
คำอุทิศ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. คำถามการวิจัย	2
3. วัตถุประสงค์การวิจัย	3
4. ขอบเขตของการวิจัย	3
5. นิยามศัพท์เฉพาะ	4
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
1. คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ	7
2. เครื่องมือวัดประเภทสเกล	11
3. ขั้นตอนการสร้างสเกล	12
4. งานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างสเกลวัดคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ	18
5. งานวิจัยประเภทประเมินคุณภาพของงานวิจัยประเภทสร้างสเกล	20
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย	24
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	25
1. รูปแบบการวิจัย	25
2. ประชากรและตัวอย่าง	25
3. ตัวแปรและการวัดตัวแปร	27
4. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	31
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	32

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6. การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล	33
7. แผนผังขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	35
บทที่ 4 ผลการวิจัยและการอภิปรายผล	37
1. ผลการวิจัย	39
2. การอภิปรายผล	50
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	63
1. สรุปผลการวิจัย	63
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย	69
เอกสารอ้างอิง	71
ภาคผนวก	75
ภาคผนวก ก บททความวิจัยที่เกี่ยวข้อง และบททความวิจัยที่ทบทวน	77
ภาคผนวก ข แบบบันทึกข้อมูล	141
ภาคผนวก ค คู่มือการใช้แบบบันทึกข้อมูล	155
ภาคผนวก ง คู่มือการลงรหัสแบบบันทึกข้อมูล	165
ประวัติผู้เขียน	185

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	วิธีการวัดความไว	18
ตารางที่ 2	ลักษณะทั่วไปของบทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่ศึกษา	39
ตารางที่ 3	ระเบียบวิธีวิจัยและวิธีการทางสถิติที่พิจารณาที่ปรากฏในบทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่ศึกษา	45
ตารางที่ 4	งานวิจัยประเภททบทวนระเบียบวิธีการสร้างเครื่องมือประเภทสเกลที่ปรากฏในวารสารต่าง ๆ	79
ตารางที่ 5	รายละเอียดของงานที่ทบทวนในประเด็นของการรายงานระเบียบวิธีวิจัยและวิธีการทางสถิติในการสร้างสเกลทั้งหมด 11 ประเด็น	111

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	24
ภาพที่ 2 แผนผังขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	35
ภาพที่ 3 ผลการสืบค้นบทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ	38